

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Місько Ганна Анатоліївна

УДК: 005.1:334:664

**ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ
ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Одеса – 2012

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Одеському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Саснус Марія Анатоліївна,
Одеський національний економічний університет,
доцент кафедри менеджменту організацій та
зовнішньоекономічної діяльності

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
Заїнчковський Анатолій Олександрович,
Національний університет харчових технологій, м. Київ,
завідувач кафедри прикладної економіки

кандидат економічних наук
Карпінська Ганна Володимирівна,
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних
досліджень НАН України, м. Одеса
старший науковий співробітник відділу розвитку
підприємництва

Захист дисертації відбудеться «26» жовтня 2012 року о 15:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.055.01 в Одеському національному економічному університеті за адресою: 65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 217.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Одеського національного економічного університету за адресою: 65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 211.

Автореферат розісланий « 21 » вересня 2012 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А. І. Ковальов

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний стан розвитку економіки України характеризується глобальною трансформацією, успішне здійснення якої потребує у підприємств спроможності працювати в складних умовах, пов'язаних із браком інвестиційних коштів, обмеженою платоспроможністю попиту, низькою прибутковістю бізнесу. Ураховуючи це пріоритетною для підприємства є економічна стратегія, яка пов'язана з отриманням прибутку для подальшого розвитку. Ринкова економіка формує нові вимоги до суб'єктів господарювання, які зумовлені необхідністю використання сучасних методів та підходів до оцінки економічної стратегії підприємства. Актуальність цього питання, а також необхідність дослідження, яке б враховувало специфіку функціонування підприємств, пов'язаних з виробництвом фруктових і овочевих соків, зумовило вибір теми дисертації та її цільову спрямованість.

Дослідженню у сфері економічної стратегії присвячено багато праць зарубіжних та вітчизняних учених. Особливо вагомими серед них є праці Б. Альстренда, Б. Карлофа, Г. Мінцберга, М. Мескона, А. Дж. Стрікланда, А. А. Томпсона, М. А. Чандлера, О. П. Градова, В. А. Горемикіна, М. Ю. Лайко, М. В. Макаренко, С. С. Скобкіна. З - поміж вітчизняних учених особливої уваги заслуговують праці Н. М. Бєлової, О. В. Гродовського, Я. А. Жаліла, А. І. Ковальова, Г. В. Карпінської, О. І. Ковтуна, І. Г. Неделько, О. М. Скібіцького, М. Г. Саєнко, О. М. Тридіда, А. О. Чемериса, О. О. Шубіна та ін. Особливості розвитку галузей харчової промисловості на різних етапах досліджували П. П. Борщевський, А. О. Заїнчковський, Л. В. Дейнеко та ін. Вагомий внесок у дослідженні окремих питань розвитку ринку соків та сокових продуктів належить А. О. Біловодській, І. Г. Неделько, І. М. Романенко, С. В. Фоміній.

Проте сьогодні ще недостатньо досліджено питання оцінювання економічної стратегії підприємства з виробництва фруктових і овочевих соків, зокрема, не розроблено методичний підхід щодо використання теорії нечітких множин у цьому процесі. Важливість дослідження зазначеної проблеми та недостатній рівень її теоретичної та практичної розробки визначили вибір теми дисертаційного дослідження, мету та побудову структури дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до плану наукових досліджень кафедри менеджменту організацій та ЗЕД Одеського національного економічного університету в межах державних бюджетних тем: «Розвиток організаційного потенціалу менеджменту в Україні» (номер державної реєстрації 0107U002597), «Методологія та практика стратегічного управління розвитком сучасних організацій» (номер державної реєстрації 0110U008073).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є узагальнення та розвиток теоретичних і методичних підходів оцінювання економічної стратегії підприємств харчової промисловості.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- уточнити поняття «економічна стратегія підприємства»;
- вдосконалити етапи формування економічної стратегії підприємства;

- провести систематизацію методичних підходів до оцінювання економічної стратегії підприємства;

- виявити галузеві особливості та тенденції розвитку підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків;

- дослідити чинники, які впливають на економічну стратегію підприємства та проаналізувати складові економічної стратегії підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків;

- провести комплексну оцінку економічної стратегії підприємств із використанням апарату теорії нечітких множин та розробити модель оцінки складових економічної стратегії підприємства з використанням пакета Fuzzy Logic Toolbox системи MATLAB;

- запропонувати методичний підхід відносно матриці вибору економічної стратегії підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків.

Об'єкт дослідження – процес оцінювання економічної стратегії підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків.

Предмет дослідження – теоретичні та методичні основи оцінювання економічної стратегії підприємств.

Методи дослідження. Методичною основою дослідження є низка загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання: метод аналогії (уточнення сутності поняття «економічна стратегія підприємства»), аналізу (аналіз складових економічної стратегії), синтезу (систематизація визначень поняття «стратегія», побудова дерева цілей підприємства), метод порівняння (зіставлення фактичних даних звітного періоду та попередніх років досліджуваних підприємств), метод моделювання (розробка моделі оцінки складових економічної стратегії), формалізації (постановка завдання моделі оцінки складових економічної стратегії у математичному вигляді), методи стратегічного аналізу (PEST- аналіз, модель п'яти сил М. Портера, SWOT- аналіз), методи фінансового та економічного аналізу (експрес-діагностика підприємств, CVP- аналіз, оцінка ступеня ризику банкрутства підприємств), багатомірні статистичні методи (метод головних компонент, кореляційно-регресійний аналіз), методи експертних оцінок (побудова функцій приналежності змінних, оцінка ступеня соціальної відповідальності підприємств), методи вирішення багатокритеріальних задач (використання основних положень теорії нечітких множин при розробці моделі оцінки складових економічної стратегії підприємства на основі пакету Fuzzy Logic Toolbox системи MATLAB), графічний метод (для наочного відображення динаміки показників).

Інформаційну базу дисертаційного дослідження склали нормативно-правові документи, прийняті державними органами, дані органів Державного комітету статистики України, статистичних управлінь Одеської та Миколаївської областей, звіти підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків, матеріали, представлені у мережі Internet, матеріали науково-практичних конференцій.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у поглибленні теоретичних та методичних підходів щодо оцінювання економічної стратегії підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків. Основні положення дисертаційної роботи, які визначають новизну дослідження та особистий внесок автора такі:

вперше

- розроблено модель оцінки складових економічної стратегії підприємства, що базується на використанні здобутків теорії нечітких множин. Це дало можливість: врахувати особливості підприємств харчової промисловості; поєднати кількісні та якісні показники; отримати лінгвістичний опис оцінки складових економічної стратегії.

удосконалено

- етапи формування економічної стратегії підприємства, які на відміну від попередників акцентують увагу на оцінці складових економічної стратегії;
- матрицю вибору економічної стратегії підприємства, яка на відміну від існуючих враховує динамічність показників, специфіку діяльності підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків.

отримали подальшого розвитку

- методичний підхід до оцінки економічної стратегії шляхом обґрунтування застосування теорії нечітких множин;
- виокремлення і конкретизація системи чинників впливу на економічну стратегію підприємства за її складовими;
- понятійний апарат шляхом уточнення поняття «економічна стратегія підприємства», яке відрізняється від попередників тим, що акцентує увагу на складових економічної стратегії.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що запропоновані теоретичні положення і методичний підхід у дисертаційній роботі доведено до рівня конкретних методик та рекомендацій відносно оцінювання економічної стратегії підприємств на основі використання теорії нечітких множин. Обґрунтовані і розроблені в дисертації теоретичні, методичні підходи, висновки та рекомендації апробовані, впровадженні та використовуються у СП «Вітмарк – Україна» ТОВ (довідка про впровадження № 1067 від 26.09.11 р.), ПАТ «Одеський консервний завод дитячого харчування» (довідка про впровадження № 7 від 18.04.2012 р.), ПАТ «Кондитерська фабрика «А.В.К.» м. Луганськ» (довідка про впровадження № 11 від 14.03.2012 р.) – щодо застосування моделі оцінки складових економічної стратегії підприємства; визначення перспективних напрямків розвитку підприємств із використанням матриці вибору економічної стратегії.

Результати проведеного дослідження використані також у навчальному процесі Одеського національного економічного університету при викладанні дисциплін «Менеджмент», «Методика прийняття управлінських рішень», «Корпоративне управління» (довідка № 01-17/838 від 23.05.2012 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею. Теоретичні положення, методичні підходи, а також результати наукових розробок і основні пропозиції щодо оцінювання економічної стратегії підприємств, наведені в дисертації, отримано автором особисто. Наукові результати належать автору та є його внеском у розвиток науки. Із наукових публікацій у співавторстві використані положення, що є результатом самостійного дослідження автора.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження апробовані автором та отримали позитивну оцінку на науково-практичних конференціях: IV науково-практичній конференції молодих науковців

«Україна в умовах світової кризи: шляхи рішення проблем» (м. Одеса, 2009 р.); підсумковій науково-практичній конференції професорсько-викладацького складу Одеського державного економічного університету, академічних установ та вищих навчальних закладів України (м. Одеса, 2009 р.); Міжнародній науково-практичній конференції (Чотирнадцяті Ліберманівські читання) «Економічні аспекти сучасних технологій управління в економіці, науці, освіті в ХХІ столітті в умовах фінансової кризи» (м. Харків, 2009 р.); V Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих науковців «Україна в умовах соціально-економічного розвитку: проблеми та перспективи» (м. Одеса, 2010 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції «Методологія та практика менеджменту на порозі ХХІ століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти» (м. Полтава, 2010 р.); VI Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих науковців «Україна в посткризовий період: економічний і політичний аспекти» (м. Одеса, 2011 р.); VII Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих науковців «20-річчя СНД: від тоталітаризму до демократії (економіка, політика, суспільство)» (м. Одеса, 2012 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Освіта та економіка: у пошуках діалогу» (м. Одеса, 2012 р.).

Публікації. Основні результати дослідження викладено у 19 наукових працях (39,93 д.а.), з яких особисто автору належить 8,11 д.а., у тому числі – у співавторстві опубліковано 1 підручник «Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика» з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (внесок автора 1 д.а.); практикум з дисципліни «Теорія організації» (внесок автора – 1,72 д.а.); «Практики КСВ в Україні» (внесок автора – 0,10 д.а.); 14 статей опубліковано в наукових фахових виданнях, (із них – 4 у співавторстві), з яких автору належить 5,03 д.а.; 2 публікації – тези обсягом 0,26 д.а.

Обсяг і структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, викладених на 254 сторінках комп'ютерного тексту, з них 181 сторінка – основний текст. Список використаних джерел, що складається із 165 найменувань, розташовано на 17 сторінках, 15 додатків подано на 56 сторінках. Матеріали дисертації містять 47 таблиць (57 сторінок) і 25 рисунків (25 сторінок).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, зв'язок роботи з науковими програмами, подано інформацію про апробацію результатів дослідження, публікації, обсяг і структуру дисертації.

У першому розділі «**Теоретичні підходи щодо оцінювання економічної стратегії підприємства**» уточнено поняття «економічна стратегія підприємства», обґрунтовано її складові, удосконалено етапи формування економічної стратегії підприємства, розглянуто та систематизовано методичні підходи до оцінювання економічної стратегії підприємства.

У науковій літературі доволі поширеним є поняття «економічна стратегія підприємства». У дисертаційному дослідженні систематизовано підходи науковців щодо сутності поняття «економічна стратегія підприємства». Виявлено, що існує три основні підходи. Одні автори ототожнюють економічну стратегію із стратегічним планом підприємства; інші – підходять до її визначення з позиції формування конкурентних переваг. Існують й інші погляди, згідно з якими економічна стратегія – це синтез функціональних стратегій.

Оскільки на сьогодні не існує єдиного підходу до сутності поняття економічна стратегія підприємства, вчені пропонують різні її складові. Унаслідок цього на основі побудови дерева цілей підприємства обґрунтовано складові економічної стратегії.

У межах проведеного дослідження було уточнено поняття «економічна стратегія підприємства»: це прийняті керівництвом напрямки діяльності, які забезпечують досягнення економічної цілі та реалізуються через такі складові, як виробничу, маркетингову, фінансову і персонал.

Аналіз наявних підходів щодо етапів формування економічної стратегії підприємства дозволив встановити, що попередники недостатньо приділяли увагу етапові оцінки складових економічної стратегії підприємства. У зв'язку з цим у дослідженні вдосконалено етапи формування економічної стратегії.

На першому етапі формулюється ціль, яку прагне досягти підприємство. На другому – проводиться аналіз зовнішнього середовища, виявляються можливості і загрози. На третьому – здійснюється аналіз внутрішнього середовища, виявляються сильні та слабкі сторони підприємства. На четвертому – проводиться оцінка складових економічної стратегії підприємства. На п'ятому – здійснюється вибір економічної стратегії та розробляються рекомендації щодо забезпечення прибутку відповідно до стратегічних цілей. На шостому – здійснюється процес реалізації економічної стратегії. Він передбачає не тільки організацію реалізації економічної стратегії, але й контроль за її виконанням та зворотній зв'язок, який можливий на будь-якому етапі формування економічної стратегії.

Мета оцінки складових економічної стратегії – створення системи управління, яка дозволяє визначити стан та взаємодію ресурсів, їх ефективне використання та перспективи розвитку. Оцінка має важливе значення у сприянні організаційним змінам.

На основі систематизації наукових досліджень стосовно підходів до оцінювання економічної стратегії підприємства встановлено, що існує декілька груп методів, які можуть бути використані для оцінки складових економічної стратегії підприємства, а саме: кількісні, якісні і комплексні. До групи кількісних методів зараховують: методи фінансового та економічного аналізу; економіко-математичні методи і моделі. Якісні методи – це методи індивідуальної та колективної експертної оцінки. Комплексні – це методи стратегічного аналізу, багатомірні статистичні методи, методи вирішення багатокритеріальних задач.

Шляхом теоретичного аналізу наявних методів обґрунтовано доцільність використання для побудови моделі оцінки складових економічної стратегії підприємства апарату теорії нечітких множин та застосування пакета нечіткої логіки. Це дозволяє оперувати зі статистично неоднорідними змінними

досліджуваного процесу; проводити оцінку з використанням як кількісних, так і якісних показників; описувати суб'єктивну активність осіб, які ухвалюють рішення; забезпечувати своєчасне розпізнавання ознак кризи на підприємстві.

У другому розділі **«Аналіз передумов формування та оцінювання економічної стратегії підприємства»** виявлено галузеві особливості і тенденції розвитку підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків, проведено аналіз чинників, які впливають на економічну стратегію досліджуваних підприємств, проаналізовано складові економічної стратегії підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків.

За результатами дослідження галузевих особливостей підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків встановлено, що підприємства працюють цілий рік, здійснюючи виробництво соків із вітчизняних та імпортованих концентрованих соків і свіжої сировини; динаміка ринку залежить від сезонних коливань, які безпосередньо впливають як на обсяг ринку, так і на обсяг реалізації продукції.

Аналіз тенденцій розвитку ринку соків та сокових продуктів свідчить, що з 2004 по 2007 рр. спостерігалось річне зростання обсягів виробленої та реалізованої продукції підприємств на 15%. Починаючи з 2008 р. простежується тенденція до зниження обсягів ринку. Це пов'язано насамперед з кризовими явищами в економіці та наслідками світової фінансової кризи. Загострює ситуацію щорічне підвищення цін на сировину, що призводить до підвищення цін на продукцію.

Встановлено, що ринок соків та сокових продуктів відзначається високим рівнем конкуренції. 82% ринку – це такі підприємства, як: ТОВ «Сандора», СП «Вітмарк-Україна» ТОВ, ПРАТ «Ерлан». Причиною стала значна невідповідність між реальною ємкістю ринку та виробничими можливостями підприємств. Низький рівень платоспроможності населення та недостатньо сформована звичка споживати соки підсилюють в Україні конкуренцію між підприємствами, що виробляють цю продукцію.

Оцінювання економічної стратегії підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків повинно враховувати чинники внутрішнього та зовнішнього середовища. У дисертаційній роботі проведено стратегічну діагностику середовища з використанням PEST – аналізу та моделі п'яти сил М. Портера. Проаналізовано чинники, які впливають на економічну стратегію підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків. Встановлено, що наслідки фінансової кризи негативно відобразилися на фінансовому стані досліджуваних підприємств.

У дослідженні проведено експрес-діагностику аналізованих підприємств для отримання об'єктивної інформації щодо поточного їх стану. Результати діагностики дозволили виявити проблеми, які виникають на досліджуваних підприємствах, а саме: зниження темпів зростання обсягу реалізованої продукції, нестача оборотних коштів у підприємств для погашення своїх боргів, низький рівень абсолютної ліквідності, погіршення фінансової стійкості підприємств.

За допомогою проведеного SWOT – аналізу визначено, що великою загрозою для підприємств є залежність від сировинної бази, вхід на ринок транснаціональних корпорацій конкурентів, зниження рівня життя населення, кризові явища в економіці. Встановлено, що основними можливостями для підприємств є: вихід у

суміжні категорії ринку солодких газованих напоїв із новими інноваційними продуктами, збільшення частки ринку за рахунок пропозиції нових видів продукції під популярними брендами, вихід на зарубіжні ринки соків із новими продуктами, залучення інвесторів.

Аналіз складових економічної стратегії підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків дозволив виявити зниження фондоддачі, щорічне зростання цін на фруктові та овочеві соки, недостатній рівень забезпечення сировинною базою, зниження продуктивності праці, зниження капітальних інвестицій. За результатами аналізу офіційних веб – сайтів підприємств на основі використання міжнародного стандарту ISO 26000 встановлено, що ТОВ «Сандора» і СП «Вітмарк-Україна» ТОВ мають високий ступінь соціальної відповідальності.

З використанням моделей Альтмана, Спрінгейта, Лиса, Таффлера, Конана і Гольдера, універсальної дискримінантної функції проведено діагностику ймовірності банкрутства аналізованих підприємств. Встановлено, що результати діагностики за різними методами відрізняються та не дають однозначної оцінки ступеня ризику банкрутства. Це свідчить про недостатню адаптивність цих методів до реалій українських підприємств, а також використання тільки кількісних показників.

У третьому розділі **«Методичні підходи до оцінки економічної стратегії підприємства»** проведено комплексну оцінку економічної стратегії підприємств із використанням апарату теорії нечітких множин, розроблено модель оцінки складових економічної стратегії підприємства з використанням пакета Fuzzy Logic Toolbox системи MATLAB, запропоновано методичний підхід до формування оцінки економічної стратегії підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків.

В умовах підвищеного впливу кризових явищ на діяльність підприємств особливо актуальною є оцінка ступеня ризику банкрутства з метою попередження виникненню чинників, які можуть перешкоджати їх успішному функціонуванню.

У дисертаційній роботі проведено оцінку ступеня ризику банкрутства підприємств із використанням апарату теорії нечітких множин, що отримало безпосередню смислову цінність для розробки моделі оцінки складових економічної стратегії підприємства. Результати оцінки ступеня ризику банкрутства представлено у табл. 1.

Розроблено модель оцінки складових економічної стратегії підприємства з використанням пакета Fuzzy Logic Toolbox системи MATLAB. Оцінювання проводилося по таких етапах: 1 – формування вхідних і вихідних змінних; 2 – визначення структури системи; 3 – формування функцій приналежності вхідних і вихідних змінних; 4 – формування правил нечіткого виводу та надання моделі чіткості; 5 – практична реалізація.

У дослідженні обґрунтовано вхідні змінні моделі на основі застосування методу головних компонент. Модель оцінки складових економічної стратегії ґрунтується на оцінках темпів зростання обсягу реалізованої продукції (x_1), частки ринку (x_2), ступеня ризику банкрутства (x_3), ступеня соціальної відповідальності підприємства (x_4):

$$y = f_y(x_1, x_2, x_3, x_4). \quad (1)$$

Результати оцінки ступеня ризику банкрутства підприємств з виробництва
фруктових і овочевих соків

Найменування підприємства	Оцінка ступеня ризику банкрутства		Ідентифікація ступеня ризику банкрутства
	2009 р.	2010 р.	
1. ТОВ «Сандора»	0,85	0,75	у 2009 році – незначна, у 2010 році - низька
2. СП «Вітмарк-Україна» ТОВ	0,60	0,43	у 2009 році – середня, 2010 році - висока
3. ПРАТ «Ерлан»	0,61	0,60	у 2009 році та у 2010 році - середня
4. ТОВ «Еко-сфера»	0,26	0,19	у 2009 році – висока, 2010 році - гранична
5. ПРАТ «Виробниче об'єднання «Одеський консервний завод»	0,70	0,75	у 2009 році та у 2010 році - низька
6. ТОВ «Нідан +»	0,54	0,40	у 2009 році – середня, 2010 році - висока
7. ЗАТ «Майбел»	0,68	0,75	у 2009 році та у 2010 році - низька
8. ВАТ «Завод з переробки фруктів «Галичина»	0,69	0,70	у 2009 році та у 2010 році - низька
9. ПАТ «Пиво-безалкогольний комбінат «Радомишль»	0,38	0,26	у 2009 році та у 2010 році - висока

До показників, які відображають темп зростання обсягу реалізованої продукції (x_1), віднесено: обсяг реалізованої продукції (x_{11}), ціну реалізації (x_{12}):

$$X_1 = f_1(x_{11}, x_{12}). \quad (2)$$

До показників, які характеризують частку ринку (x_2), віднесено: обсяг реалізації продукції підприємства на ринку (x_{21}), загальний обсяг реалізації даної продукції (x_{22}) на цьому ринку:

$$X_2 = f_2(x_{21}, x_{22}). \quad (3)$$

Показник ступінь ризику банкрутства (x_3) відповідно до методики О. О. Недосекіна складається з: коефіцієнта автономії (x_{31}), коефіцієнта забезпечення оборотних активів власними коштами (x_{32}), коефіцієнта термінової ліквідності (x_{33}), коефіцієнта абсолютної ліквідності (x_{34}), коефіцієнта обертання активів (x_{35}), рентабельності авансованого капіталу (x_{36}):

$$X_3 = f_3(x_{31}, x_{32}, x_{33}, x_{34}, x_{35}, x_{36}). \quad (4)$$

Якісний показник ступінь соціальної відповідальності підприємства (x_4) оцінений на основі таких характеристик: організаційне управління (x_{41}), права людини (x_{42}), трудові практики (x_{43}), добросовісні ділові практики (x_{44}), навколишнє середовище (x_{45}), захист прав споживачів (x_{46}), участь у житті громади та її розвиток (x_{47}):

$$X_4 = f_4(x_{41}, x_{42}, x_{43}, x_{44}, x_{45}, x_{46}, x_{47}). \quad (5)$$

Ці показники формувалися на основі специфіки підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків.

Побудовано структуру математичної моделі оцінки складових економічної стратегії у вигляді дерева логічного висновку (рис. 1).

Задано функції приналежності вхідних змінних у вигляді π -подібної функції

приналежності та вихідної змінної у вигляді трапецієподібної функції принадлежности.

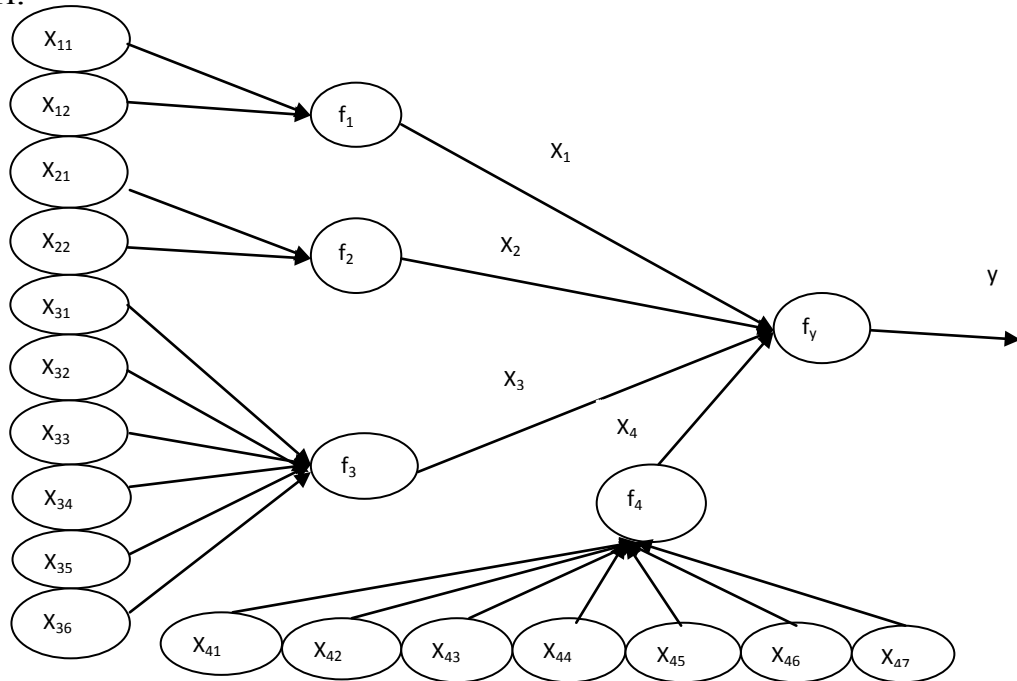

Рис. 1. Структура моделі оцінки складових економічної стратегії підприємства

При побудові моделі оцінки складових економічної стратегії підприємства з виробництва фруктових і овочевих соків було висловлено припущення, що всі змінні вимірюються у балах в інтервалі дійсних чисел від 0 до 10. При цьому найнижча оцінка 0, а найвища – 10 балів. У дисертаційній роботі обґрунтовано зведену таблицю градації оцінок входних змінних (табл. 2).

Таблиця 2

Зведена таблиця градації оцінок входних змінних

Бали	Інтервал	Значення терму
Темп зростання обсягу реалізованої продукції, T_1		
0,1,2	$0 < T_1 < 100\%$	Н
3, 4, 5, 6, 7	$100\% \leq T_1 < 130\%$	С
8, 9, 10	$130\% \leq T_1 < 180\%$	В
Частка ринку, T_2		
0,1,2	$0 < T_2 < 10\%$	Н
3, 4, 5, 6, 7	$10\% \leq T_2 < 20\%$	С
8, 9, 10	$20\% \leq T_2 < 100\%$	В
Ступінь ризику банкрутства, T_3		
0,1,2	$0,65 \leq T_3 \leq 1$	Н
3, 4, 5, 6, 7	$0,45 \leq T_3 < 0,65$	С
8, 9, 10	$0 < T_3 < 0,45$	В
Ступінь соціальної відповідальності підприємства, T_4		
0,1,2	-	Н
3, 4, 5, 6, 7	-	С
8, 9, 10	-	В

У дослідженні надано рекомендації з оцінювання вхідної змінної «ступінь соціальної відповідальності підприємства», що дозволило оперувати експертам елементами терм-множин.

Задано діапазон змін вихідної змінної. Встановлено, що від 0 до 2 балів – оцінка складових економічної стратегії низька; від 3 до 7 – середня; від 8 до 10 – висока. У дисертаційному дослідженні сформовано правила для побудови моделі оцінки складових економічної стратегії підприємства. Результати оцінки складових економічної стратегії досліджуваних підприємств наведено у табл. 3.

Розроблена модель оцінки складових економічної стратегії дозволила врахувати особливості підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків, поєднати кількісні та якісні показники, отримати лінгвістичний опис складових економічної стратегії з використанням теорії нечітких множин.

На основі проведеної оцінки складових економічної стратегії та визначеного типу фінансової стійкості підприємств запропоновано матрицю вибору економічної стратегії підприємства. Результати побудови матриці вибору економічної стратегії підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків представлено у табл. 4. Наведемо характеристику кожного сегмента матриці.

В. 1-Н – стратегія підтримки стійкості. Підвищення стійкості дозволить підприємству з виробництва фруктових і овочевих соків залишити небезпечний сегмент матриці.

В. 2-С – стійкість на нейтральному рівні. Необхідна динамічна діяльність для підприємства. Пропонуємо стратегію зростання.

В. 3-В – стратегія інтенсивного зростання. Необхідна підтримка існуючого стану функціонування і зростання.

С. 1-Н – задовільний фінансово-економічний стан підприємства з виробництва фруктових і овочевих соків. Необхідно підвищити фінансову стійкість підприємства і попередити перехід до кризового стану, досягнувши стабільної тенденції зростання та розвитку. Пропонуємо стратегію подолання нестійкості.

С. 2-С – рівноважний стан. Підприємство балансує між загрозою погіршення стану та перспективою підйому у верхні сегменти матриці за умови забезпечення позитивних тенденцій розвитку. Пропонуємо стратегію підтримки стійкості.

С. 3-В – достатньо успішна діяльність, але не всі можливості розвитку підприємства використовуються. Існує можливість поліпшення стану за рахунок позитивних тенденцій змін у виробничо-господарській діяльності підприємства. Пропонуємо стратегію зростання.

Н. 1-Н – кризовий стан. Необхідна комплексна система оздоровлення виробничо-господарської діяльності підприємства. Підприємство потребує впровадження стратегії реструктуризації, що реалізується через такі форми: адаптивна реструктуризація, досудове фінансове оздоровлення, санація і банкрутство підприємства.

Н. 2-С – рівень стійкості недостатній для забезпечення внутрішніх потреб функціонування підприємства з виробництва фруктових і овочевих соків. Пропонуємо стратегію подолання нестійкості.

Таблиця 3

Зведена таблиця оцінки складових економічної стратегії підприємства з виробництва фруктових і овочевих соків

Найменування підприємства	Темп зростання обсягу реалізованої продукції, %	Бали	Базова терм-множина, T ₁	Частка ринку, %	Бали	Базова терм-множина, T ₂	Ступінь ризику банкрутства	Бали	Базова терм-множина, T ₃	Ступінь соціальної відповідальності підприємства, бали	Базова терм-множина, T ₄	Оцінка складових економічної стратегії підприємства, бали	Базова терм-множина, T ₅
ТОВ «Сандора»	99,24	2	Н	47	10	В	0,75	1	Н	8	В	8,56	В
СП «Вітмарк-Україна» ТОВ	105,2	4	С	25	8	В	0,43	8	В	9	В	7,13	С
ПРАТ «Ерлан»	101,7	3	С	10	4	С	0,6	5	С	7	С	5,98	С
ТОВ «Еко-сфера»	86,1	2	Н	3	2	Н	0,19	9	В	5	С	1,64	Н
ПРАТ «Виробниче об'єднання «Одеський консервний завод»	136,2	8	В	0,3	1	Н	0,75	1	Н	4	С	6,86	С
ТОВ «Нідан +»	48,78	1	Н	1	1	Н	0,4	8	В	4	С	1,55	Н
ЗАТ «Майбел»	100,4	3	С	1	1	Н	0,75	1	Н	4	С	6,86	С
ВАТ «Завод з переробки фруктів «Галичина»	40,9	1	Н	0,7	1	Н	0,7	2	Н	2	Н	4,61	С
ПАТ «Пиво-безалкогольний комбінат «Радомишль»	167,11	8	В	2	1	Н	0,26	8	В	5	С	2,37	Н

Матриця вибору економічної стратегії підприємства з виробництва фруктових і овочевих соків

Оцінка складових економічної стратегії	Фінансова стійкість		
	1-Н	2-С	3-В
В	Стратегія підтримки стійкості	Стратегія зростання - ТОВ «Сандора»	Стратегія інтенсивного зростання
С	Стратегія подолання нестійкості - ПРАТ «Виробниче об'єднання «Одеський консервний завод»	Стратегія підтримки стійкості - СП «Вітмарк-Україна» ТОВ; - ПРАТ «Ерлан»; - ЗАТ «Майбел»; - ВАТ «Завод з переробки фруктів «Галичина»	Стратегія зростання
Н	Стратегія реструктуризації - ТОВ «Еко-сфера» - ПАТ «Пиво-безалкогольний комбінат «Радомишль»	Стратегія подолання нестійкості - ТОВ «Нідан+»	Стратегія підтримки стійкості

Н. 3-В – підприємству необхідно покращити економічну стратегію та ліквідувати причини, які викликали її погіршення. Пропонуємо стратегію підтримки стійкості.

Запропонована матриця вибору економічної стратегії підприємства дозволила надати рекомендації та окреслити напрямки дій для підвищення результатів діяльності підприємств й ефективної реалізації економічної стратегії.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі обґрунтовано й запропоновано нове вирішення актуальної наукової проблеми оцінювання економічної стратегії підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків. Проведені дослідження дозволяють зробити такі висновки:

1. Уточнено поняття «економічна стратегія підприємства», яке відрізняється від попередників тим, що акцентує увагу на складових економічної стратегії та виділенні економічної цілі.

2. Удосконалено етапи формування економічної стратегії підприємства, які на відміну від попередників акцентують увагу на оцінці складових економічної стратегії.

3. На основі систематизації досліджень вітчизняних і зарубіжних учених у сфері методичних підходів до оцінки економічної стратегії підприємства обґрунтовано побудову моделі оцінки складових економічної стратегії підприємства з використанням апарату теорії нечітких множин.

4. За результатами дослідження галузевих особливостей підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків встановлено, що вони працюють цілий рік,

виробляючи соки з вітчизняних та імпортованих концентрованих соків та свіжої сировини. Динаміка ринку залежить від сезонних коливань, що безпосередньо впливають як на обсяг ринку, так і на обсяг реалізації продукції. Виявлено тенденції розвитку ринку соків та сокових продуктів, а саме: підвищення цін на сировину, зниження обсягів виробництва, посилення конкуренції.

5. Проведено аналіз найбільш значущих чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, що впливають на економічну стратегію. Це дозволило системно підійти до проведення стратегічного аналізу та оцінювання економічної стратегії підприємств.

6. На основі аналізу складових економічної стратегії підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків виявлено: падіння обсягів виробництва; щорічне зростання цін на сировину і пов'язане з цим зростання цін на фруктові та овочеві соки; недостатній рівень забезпечення сировинної бази; скорочення капітальних інвестицій; значне погіршення фінансових результатів підприємств.

Проведена діагностика ймовірності банкрутства підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків з використанням моделей Альтмана, Спрінгейта, Лиса, Таффлера, Конана і Гольдера, універсальної дискримінантної функції дозволила встановити, що результати по різних методах відрізняються та не дають однозначної оцінки ступеня ризику банкрутства. У зв'язку з цим запропоновано використовувати для оцінки ступеня ризику банкрутства підприємств апарат теорії нечітких множин.

7. Оцінка ступеня ризику банкрутства підприємств на основі використання апарату теорії нечітких множин дозволила узагальнити різні показники господарської діяльності в єдину інтегральну оцінку, що отримало безпосередню смислову цінність для розробки моделі оцінки складових економічної стратегії підприємства.

8. Уперше розроблено модель оцінки складових економічної стратегії підприємства з використанням пакета Fuzzy Logic Toolbox системи MATLAB, що надало можливість: врахувати особливості підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків; поєднати кількісні та якісні показники; отримати лінгвістичний опис оцінки складових економічної стратегії.

9. Запропоновано методичний підхід стосовно матриці вибору економічної стратегії, що дозволило визначити напрямки дій досліджуваних підприємств для підвищення результатів діяльності та ефективної реалізації економічної стратегії.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Підручник

1. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: підручник / Саприкіна М. А., Ляшенко О., Саєнсує М. А. і Місько Г. А., Зінченко А. Г., (за науковою редакцією д.е.н., проф., засл. діяч науки і техніки України Редькіна О. С.). – К.: ТОВ «Фарбований лист», 2011. – 480 с. (30 д.а.)

Особистий внесок здобувача (1 д.а.): у розділі 1 досліджено історію становлення соціальної відповідальності, розкрито принципи, стандарти, які регламентують діяльність підприємств у напрямку реалізації соціальної відповідальності підприємства. У розділі 9 розкрито поняття «споживач» та висвітлено його основні права. Наведено керівні директиви ООН із захисту прав

споживачів. Наведено основні закони та нормативно-правові документи, які захищають права споживачів.

Статті у наукових фахових виданнях:

2. Місько Г. А. Ступінь соціальної відповідальності підприємств та його вплив на економічну стратегію / Г. А. Місько // Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету «Наука й економіка». Хмельницький. – 2012. – № 1 (25). – С. 172–175. (0,5 д.а.)

3. Саєнсус М. А., Місько Г. А. Аналіз складових економічної стратегії підприємства з виробництва фруктових та овочевих соків / М. А. Саєнсус, Г. А. Місько // Науковий вісник. Одеський національний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2012. – № 14(166). – С. 139–146 (0,44 д.а.)

Особистий внесок здобувача (0,22 д.а.): проведено аналіз складових економічної стратегії підприємства з виробництва фруктових та овочевих соків. Виявлено основні проблеми, які перешкоджають успішній реалізації економічної стратегії підприємства, а саме: зниження попиту на продукцію, недостатній рівень забезпечення сировинної бази, погіршення фінансових результатів підприємств, скорочення капітальних витрат.

4. Саєнсус М. А., Місько Г. А. Формування економічної стратегії підприємства харчової промисловості в умовах невизначеності ринкового середовища / М. А. Саєнсус, Г. А. Місько // Вісник соціально – економічних досліджень. – 2011. – № 41(2). – С. 110–116. (0,38 д.а.)

Особистий внесок здобувача (0,19 д.а.): розглянуто основні види невизначеності та надано методiku оцінки ризику банкрутства, яка є інструментом для визначення стану економічної стратегії підприємства.

5. Місько Г. А. Модель оцінки економічної стратегії підприємства з виробництва фруктових та овочевих соків в середовищі MATLAB / Г. А. Місько // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2011. – № 10(135). – С. 51–62. (0,44 д.а.)

6. Місько Г. А. Методичні підходи до формування економічної стратегії підприємства з виробництва фруктових та овочевих соків / Г. А. Місько // Вісник соціально – економічних досліджень. – 2011. – № 3(43). – С. 267–272. (0,38 д.а.)

7. Саєнсус М. А., Місько Г. А. Управління економічною стратегією підприємства з використанням теорії нечітких множин / М. А. Саєнсус, Г. А. Місько // Вісник соціально – економічних досліджень. – 2010. – № 38. – С. 336–341. (0,38 д.а.)

Особистий внесок здобувача (0,19 д.а.): застосовано нечіткі описи при поетапному конструюванні нечіткої множинної моделі оцінки ризику банкрутства як інструмент управління економічною стратегією підприємства.

8. Місько Г. А. Вплив факторів ринкового середовища на управління економічною стратегією підприємства харчової промисловості / Г. А. Місько // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2010. – № 34. – С. 70–72. (0,44 д.а.)

9. Місько Г. А. Стратегічний аналіз як інструментарій оцінки економічної стратегії підприємства харчової промисловості в умовах конкурентного середовища / Г. А. Місько // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2010. – № 5(44). – Ч. II. – С. 149–152. (0,5 д.а.)

10. Місько Г. А. Методичні підходи до оцінки економічної стратегії підприємства харчової промисловості в конкурентному середовищі / Г. А. Місько // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 3(7). – С. 61–67. (0,44 д.а.)

11. Саєнсус М. А., Місько Г. А., Оленєв М. В. Використання теорії нечітких множин при виборі портфелю економічних стратегій підприємства харчової промисловості / М. А. Саєнсус, Г. А. Місько, М. В. Оленєв // Вісник соціально – економічних досліджень. – 2010. – № 40. – С. 140–146 (0,44 д.а.)

Особистий внесок здобувача (0,15 д.а.): проведено дослідження теоретичних аспектів економічної стратегії підприємства та обґрунтовано доцільність використання теорії нечітких множин при виборі портфелю економічних стратегій підприємства харчової промисловості.

12. Місько Г. А. Управління економічною стратегією підприємств харчової промисловості / Г. А. Місько // Вчені записки Харківського інституту управління. – 2010. – Вип. 28. – С. 299–303. (0,38 д.а.)

13. Місько Г. А. Шляхи досягнення ефективності управління економічною стратегією підприємства харчової промисловості в ринковій інфраструктурі // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2010. – № 4 (105). – С. 256–266. (0,38 д.а.)

14. Місько Г. А. Інноваційні аспекти операційної стратегії розвитку підприємств харчової промисловості / Г. А. Місько // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2009. – № 5 (83). – С. 142–151. (0,44 д.а.)

15. Місько Г. А. Вплив корпоративної соціальної відповідальності на ефективність операційної діяльності підприємства / Г. А. Місько // Вісник соціально – економічних досліджень. – 2009. – № 36. – С. 114–119. (0,38 д.а.)

Публікації в інших наукових виданнях

16. Місько Г. А. Етапи формування економічної стратегії підприємства / Г. А. Місько // Освіта та економіка: у пошуках діалогу: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, 5-7 квітня 2012 р. / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Одеський національний економічний університет: У 2 т. – Одеса: ВМВ, 2012. – С. 15–16 (0,13 д.а.)

17. Місько Г. А. Оцінка економічної стратегії підприємства харчової промисловості із застосуванням стратегічного аналізу / Г. А. Місько // Методологія та практика менеджменту на порозі XXI століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 13 – 14 травня 2010 р. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2010. – Ч. 2. – С. 301–303 (0,13 д.а.)

Інші публікації

18. Саєнсус М. А., Місько Г. А., Крень А. В. Споживча орієнтованість бізнесу СП «Вітмарк-Україна» ТОВ. Практики КСВ в Україні / під ред. Саприкіної М. А.; Центр «Розвиток КСВ». – К.: Вид-во «Фарбований лист», 2009. – С. 96–97 (0,31 д.а.)

Особистий внесок здобувача (0,10 д.а.): розкрито практики із захисту прав споживачів у СП «Вітмарк-Україна» ТОВ.

19. Практикум з дисципліни «Теорія організації» для студентів III-го курсу всіх форм навчання спеціальності «Менеджмент організацій» / Уклад. М. А. Саєнсус, Г. А. Місько. – Одеса: ОДЕУ, ротапринт, 2011. – 55 с. (3,44 д.а.)

Особистий внесок здобувача (1,72 д.а.): зовнішнє й внутрішнє середовище організації, організаційне проектування, культура організації.

АНОТАЦІЯ

Місько Г. А. Оцінювання економічної стратегії підприємств харчової промисловості. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2012.

Дисертаційне дослідження присвячене узагальненню та розвитку теоретичних і методичних підходів оцінювання економічної стратегії підприємств харчової промисловості.

Уточнено термінологічне значення поняття «економічна стратегія підприємства». Удосконалено етапи формування економічної стратегії підприємства. Систематизовано методичні підходи до оцінки економічної стратегії підприємства.

Досліджено тенденції розвитку підприємств з виробництва фруктових і овочевих соків. Проаналізовано чинники, що впливають на економічну стратегію підприємств. Проаналізовано складові економічної стратегії підприємства з виробництва фруктових і овочевих соків.

Проведено комплексну оцінку економічної стратегії підприємств на підставі теорії нечітких множин. Уперше розроблено модель оцінки складових економічної стратегії підприємства з виробництва фруктових і овочевих соків, що ґрунтується на використанні здобутків теорії нечітких множин, а саме: пакета Fuzzy Logic Toolbox системи MATLAB. Розроблено методичний підхід до формування оцінки економічної стратегії підприємства.

Ключові слова: стратегія, економічна стратегія підприємства, оцінювання, теорія нечітких множин.

АННОТАЦИЯ

Мисько А. А. Оценивание экономической стратегии предприятий пищевой промышленности. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам

экономической деятельности). – Одесский национальный экономический университет. – Одесса, 2012.

В диссертационной работе освещаются теоретические исследования и практические результаты, касающиеся оценивания экономической стратегии предприятий пищевой промышленности. Уточнено понятие «экономическая стратегия предприятия». Усовершенствованы этапы формирования экономической стратегии предприятия, которые отличаются от предшественников тем, что делают акцент на оценку составляющих экономической стратегии. В работе проведена систематизация методических подходов к оценке экономической стратегии предприятия, что позволило обосновать необходимость использования теории нечетких множеств для разработки модели оценки составляющих экономической стратегии предприятия.

Проведено исследование тенденций развития предприятий по производству фруктовых и овощных соков. Установлено, что предприятия работают круглый год, осуществляя производство соков из отечественных и импортных концентрированных соков и свежего сырья, динамика рынка зависит от сезонных колебаний, которые непосредственно влияют как на объем рынка, так и на объем реализации продукции.

В диссертационном исследовании проведено стратегическую диагностику среды с использованием PEST – анализа и модели пяти сил М. Портера. Определено и проанализировано факторы, которые влияют на экономическую стратегию предприятий по производству фруктовых и овощных соков.

Проанализированы составляющие экономической стратегии предприятия по производству фруктовых и овощных соков. На основе проведенного исследования установлено: падение объемов производства, ежегодный рост цен на сырье и связанный с ним рост цен на фруктовые и овощные соки, недостаточный уровень обеспечения сырьевой базой, значительное ухудшение финансовых результатов предприятий, сокращение капитальных инвестиций.

В условиях повышенного влияния кризисных явлений на деятельность предприятий особенно актуальной является оценка степени риска банкротства с целью предупреждения возникновения факторов, которые могут препятствовать их успешному функционированию. С использованием моделей Альтмана, Спрингейта, Лиса, Таффлера, Конана и Гольдера, универсальной дискриминантной функции проведено диагностику вероятности банкротства анализируемых предприятий. Установлено, что результаты диагностики по разным методам отличаются и не дают однозначной оценки степени риска банкротства.

Проведена комплексная оценка экономической стратегии предприятия по производству фруктовых и овощных соков, которая основывается на теории нечетких множеств. Разработана модель оценки составляющих экономической стратегии предприятия по производству фруктовых и овощных соков с использованием пакета Fuzzy Logic Toolbox системы MATLAB. В диссертационном исследовании обоснованы входные переменные модели на основе применения метода главных компонент. Построено структуру математической модели оценки составляющих экономической стратегии в виде дерева логического вывода. Задано функции принадлежности переменных, сформированы правила для построения

модели оценки составляющих экономической стратегии. Предложен методический подход относительно матрицы выбора экономической стратегии предприятия по производству фруктовых и овощных соков, который позволяет определить направления действий по повышению результатов хозяйственной деятельности.

Ключевые слова: стратегия, экономическая стратегия предприятия, оценивание, теория нечетких множеств.

SUMMARY

Misko G.A. Evaluation of economic strategy of food industry enterprises. - Manuscript.

Dissertation for obtaining an academic degree of candidate of economics. Specialty 08.00.04 - economics and management of enterprises (according to the types of economic activity). - Odessa National Economic University, Odessa, 2012.

Dissertation research is aimed at generalization and development of theoretical and methodical approaches in relation to evaluation of economic strategy of food industry enterprises. Terminological meaning of the concept "economic strategy of enterprise" has been specified. The stages of forming of economic strategy of enterprise have been improved. The methodical approaches to evaluation of economic strategy of enterprise have been systematized. Trends of development of enterprises specialized in production of fruit and vegetable juices have been researched. Factors that influence economic strategy of enterprises have been analyzed. The constituents of economic strategy of enterprise specialized in production of fruit and vegetable juices have been analyzed.

The complete evaluation of economic strategy of enterprises has been carried out on the basis of fuzzy set theory. For the first time, the model of evaluation of constituents of economic strategy of enterprise specialized in production of fruit and vegetable juices has been developed based on accomplishments of fuzzy set theory, namely to the package of Fuzzy Logic Toolbox system MATLAB. Methodical approach to forming of evaluation of economic strategy of enterprise has been developed.

Keywords: strategy, economic strategy of enterprise, evaluation, fuzzy set theory.

Підписано до друку 13.09.12 Зам.1270

Формат паперу 60X84 116 обсяг 1,0 авт.арк.

Тир.100 прим. ОНЕУ м. Одеса 82, вул.Преображенська, 8